

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

VIIe KAMER

A R R E S T

nr. 236.697 van 8 december 2016

in de zaak A. 216.497/VII-39.444.

In zake : 1. de VZW MILIEUSTEUNPUNT HULDENBERG
 2. Toon DENAYER
 3. Peter SINGULÉ
 4. Bart VAN WIERINGEN
 5. Yves FIERENS
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Philippe Declercq
 kantoor houdend te 3320 Hoegaarden
 Gemeenteplein 25
 bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

 het VLAAMSE GEWEST
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Jan Bergé
 kantoor houdend te 3000 Leuven
 Naamsestraat 165
 bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. De vordering, ingesteld op 17 juli 2015, strekt tot de toekenning van een schadevergoeding tot herstel ten laste van het Vlaamse Gewest, voor de nadelen volgend uit de onwettigheid van het besluit van de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur van 7 mei 2014 waarbij de beroepen ingesteld tegen de beslissing van de deputatie van de provincie Vlaams-Brabant van 19 november 2009, houdende het verlenen van een milieuvergunning aan de NV E. De Kock voor het verder uitbaten en veranderen van een zandgroeve, gelegen aan de Ganzemansstraat te Neerijse, gedeeltelijk gegrond werden verklaard, de beroepen beslissing werd gewijzigd en de gevraagde vergunning werd verleend mits de

beperking van het maximaal te ontginnen zandvolume tot 132.000 m³ per jaar en mits het opleggen van een aantal bijzondere exploitatievoorwaarden.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een memorie van antwoord en de verzoekende partijen hebben een memorie van wederantwoord ingediend.

Eerste auditeur Ronny Vercruyssen heeft een verslag opgesteld.

De verwerende partij heeft een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 27 oktober 2016.

Kamervoorzitter Eric Brewaeys heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Philippe Declercq, die verschijnt voor de verzoekende partijen, en advocaat Kristien Vanderheiden, die loco advocaat Jan Bergé verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Eerste auditeur Ronny Vercruyssen heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. De NV E. De Kock exploiteert een zandwinning, gelegen aan de Ganzemanstraat te Neerijse (Huldenberg). Op 23 juni 2009 dient zij een aanvraag in voor het verder uitbaten en veranderen van haar zandgroeve, met name voor de

uitbreiding ervan van 3ha 55a 15ca naar 18ha 26a 20ca.

De betrokken gronden liggen volgens de bestemmingsvoorschriften van het gewestplan Leuven, vastgesteld bij koninklijk besluit van 7 april 1977, in ontginningsgebied, deels met nabestemming agrarisch gebied, deels met nabestemming uitbreidingsgebied.

3.2. Na twee eerdere nietigverklaringen van vergunningsbeslissingen door de Raad van State neemt de verwerende partij op 7 mei 2014 een derde beslissing waarbij de vergunning opnieuw onder voorwaarden wordt verleend. Deze beslissing wordt opnieuw aangevochten, met een verzoek tot schorsing en een annulatieberoep bij de Raad van State. Bij arrest van de Raad van State nr. 228.882 van 23 oktober 2014 wordt de tenuitvoerlegging van deze beslissing geschorst.

3.3. Bij gebrek aan verzoek tot voortzetting van de procedure wordt deze beslissing van 7 mei 2014 vernietigd bij arrest van de Raad van State nr. 231.137 van 7 mei 2015. Op basis van deze nietigverklaring wordt het huidige verzoek tot schadevergoeding tot herstel ingesteld.

IV. Ontvankelijkheid van het beroep

Standpunt van de verwerende partij

4. De verwerende partij werpt als exceptie op dat, indien zou blijken dat het verzoekschrift pas na 17 juli 2015 bij de post werd aangeboden, het beroep laattijdig is.

Tevens werpt zij een exceptie op aangaande het belang van de eerste verzoekende partij, gelet op het feit dat het een rechtspersoon betreft en deze uit de vastgestelde onwettigheden geen verlies van materiële of morele goederen kan lijden, en integendeel haar procedureel doel heeft bereikt. Ook betwist de verwerende partij het gelijklopende belang van de natuurlijke personen die het

huidige beroep hebben ingesteld.

Voorts verwijst zij naar de artikelen 17 en 18 van het Gerechtelijk Wetboek, waarin wordt bepaald dat de eiser de nodige hoedanigheid en belang bij zijn vordering dient te bezitten en het belang reeds verkregen en dadelijk dient te zijn.

Beoordeling

5. Krachtens artikel 11bis, tweede lid, van de de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973 (hierna: RvS-wet) moet het verzoek tot schadevergoeding worden ingediend uiterlijk zestig dagen na de kennisgeving van het arrest waarbij de beroepsprocedure wordt afgesloten.

Artikel 25/1, 3°, van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (algemeen procedurereglement) luidt als volgt:

Het verzoek tot schadevergoeding tot herstel wordt geformuleerd:

“3° (...) ten laatste binnen de zestig dagen na de kennisgeving van het arrest waarbij de onwettigheid (...) werd vastgesteld”.

Het arrest, dat als grondslag dient van huidig verzoek, werd op 19 mei 2015 aan de verzoekende partijen ter kennis gebracht. Het verzoekschrift werd aangetekend verzonden op 17 juli 2015 en is dus tijdig ingediend.

6. Alle verzoekende partijen waren tevens verzoekende partij in het beroep dat aanleiding heeft gegeven tot arrest van de Raad van State nr. 231.137 van 7 mei 2015, waarin hun belang werd aanvaard. De verwerende partij toont niet aan dat zij in het voorliggend geding niet over het rechtens vereiste belang zouden beschikken.

Het belang van de eerste verzoekende partij werd bovendien aanvaard in arrest nr. 221.463 van 22 november 2012.

Door de vernietigde beslissing werd de eerste verzoekende partij geraakt in haar statutaire doelstellingen. Er valt niet in te zien waarom zij bij het huidige beroep niet zou doen blijken van het rechtens vereiste belang.

De vraag of de verzoekende partijen afdoende aantonen een nadeel te hebben geleden door de vernietigde beslissing van de verwerende partij, houdt verband met de grond van de zaak.

V. Onderzoek van de middelen

Standpunten van de partijen

7. De verzoekende partijen betogen dat zij een materieel en moreel nadeel lijden doordat de vernietigde milieuvergunning van 7 mei 2014 tot 15 oktober 2015 werd uitgevoerd, zonder dat rekening werd gehouden met de tussengekomen schorsings- en vernietigingsarresten en dat de exploitatie door de NV E. De Kock bijgevolg werd voortgezet zonder dat de verwerende partij hiertegen iets onderneemt.

De eerste verzoekende partij wijst erop dat de vernietigde beslissing tot gevolg had dat het leefmilieu, waarvan de bescherming haar statutair doel uitmaakt, definitief en onherroepelijk werd aangetast, en dat bijgevolg in esstentiële mate de realisatie daarvan wordt ondergraven.

Voorts omschrijven de verzoekende partijen de ondergane nadelen als volgt:

Lawaai, stof, trilling, privacy, vermindering eigendoms waarde:
Het projectgebied grenst vlak aan woongebied waardoor dit woongebied volgens de verzoekende partijen ernstige hinder ondervindt van de exploitatie van de

betrokken zandgroeve, die tot op tien meter van de perceelsgrens van bepaalde eigendommen plaatsheeft. Zelfs rekening houdend met een tussenliggende buffer moet in redelijkheid worden aangenomen dat de woonomgeving en het leefklimaat van de verzoekende partijen zeer nadelig worden beïnvloed door de exploitatie, gelet op de grootschaligheid ervan en de aard van de werkzaamheden. De vernietigde beslissing van 7 mei 2014 bevatte zelfs geen hinderbeperkende maatregelen voor geluidshinder in fase 1 van het project, voor de woningen in de Loonbeekstraat en de Ganzemanstraat. Het is bovendien onbegrijpelijk dat rondom het ontginningsgebied geen bufferzone werd vastgesteld in het gewestplan of een afzonderingsgordel werd voorzien ter wille van de goede ruimtelijke ordening. De goede plaatselijke ruimtelijke ordening wordt door de ontginningswerken ernstig geschonden, waardoor de omwonenden ernstige hinder van de exploitatie ondervinden.

Verkeershinder:

De door de vernietigde beslissing vergunde exploitatie veroorzaakt volgens de verzoekende partijen aanzienlijke bijkomende verkeershinder, bovenop de reeds aanwezige en hinderlijke verkeersdruk. De toename van de verkeershinder betekent een zeer ernstig nadeel voor het leefmilieu van de verzoekende partijen in de omgeving van de groeve en voor het leefmilieu langs de slecht uitgeruste ontsluitingswegen. Door het milieueffectrapport werd vooropgesteld dat er tegen 2018 tijdens de exploitatie-uren van de zandgroeve sprake zou zijn van één vrachtwagenbeweging om de drie minuten, terwijl dit niveau reeds in 2014 werd bereikt. Dit komt neer op twintig vrachtwagenbewegingen per uur. Eerder besliste de Raad van State reeds in een ander dossier met betrekking tot deze zandgroeve dat een toename met elf à vijftien vrachtwagens per uur als significant te beschouwen is. Het kan dan ook niet ernstig worden voorgehouden dat de vernietigde vergunning geen ernstige verkeershinder tot gevolg had, wat ook moge blijken uit het schorsingsarrest van 23 oktober 2014 en de begeleidende persmededeling op de website van de Raad van State. Ook deze verkeershinder veroorzaakt voor de omwonenden ernstige nadelen waardoor hun woon- en leefklimaat en hun recht op privéleven op onevenredige wijze wordt bezwaard en

belast, wat als ernstig materieel nadeel voor de verzoekende partijen moet worden beschouwd.

Geluidshinder:

De exploitatie geeft aanleiding tot talrijke laad- en losactiviteiten, door grijpers, bulldozers en zware vrachtwagens, die zich reeds vanaf 7 uur 's ochtends manifesteren. De vernietigde tweede milieuvergunning van 6 juni 2013 erkende dat de totale geluidshinder tot een onaanvaardbaar niveau werd verhoogd ten gevolge van de vergunde ontginningswerken. Tevens bevestigde deze beslissing dat er sprake was van een verhoogde geluidsbelasting tot 68 dB(A), enkel en alleen gerelateerd aan de transporten van de NV E. De Kock. In casu geldt een richtwaarde van 60 dB(A). Er is dan ook geen sprake meer van een geringe overschrijding van de richtwaarde, wel van een significant negatieve invloed op de verkeersleefbaarheid in de Langestraat.

Visuele hinder:

Tot 2012 was er nauwelijks sprake van activiteiten, waardoor de groeve beperkt in omvang was en niet zichtbaar in het landschap. Dit blijkt ook uit de voortgangsrapporten. Sinds de aanvraag tot substantiële uitbreiding van de activiteiten is dit niet meer het geval. Uit de aard en de omvang van de ontginningswerken blijkt dat het plateau en het reliëf van het omringende leefmilieu door de ontginning onherroepelijk worden aangetast, wat niet alleen kan worden teruggevoerd op de stedenbouwkundige vergunning. Door de vernietigde vergunning wordt de schoonheidswaarde van het landschap onherroepelijk aangetast en gaan de cultuur-historische aspecten definitief verloren, dag na dag. Gelet op de aard en de omvang van de door de vernietigde beslissing vergunde ontginningswerken staat het vast dat het onrechtmatig verderzetten van deze werken schade veroorzaakt aan het leefmilieu dat de verzoekende partijen trachten te beschermen.

Met betrekking tot de eerste verzoekende partij wordt er in het verzoekschrift op gewezen dat de vernietigde vergunning tot gevolg had dat het leefmilieu, waarvan de bescherming het statutair doel uitmaakt, definitief en onherroepelijk wordt

aangetast, en dat bijgevolg, in essentiële mate de realisatie van het statutair doel wordt ondergraven.

Moreel nadeel:

Met betrekking tot het morele nadeel dat de verzoekende partijen lijden, wijzen zij op de houding van de milieu-inspectie die stelt dat de beslissing in eerste aanleg door de vernietiging door de Raad van State herleeft en dat de exploitant bijgevolg verder kan exploiteren, standpunt dat tevens door de verwerende partij wordt gedeeld. Omwille van dit standpunt werd in het beroep dat tot het tweede vernietigingsarrest heeft geleid, tevens de beslissing in eerste aanleg aangevochten, wat door de Raad van State als een onontvankelijk onderdeel van het beroep werd beschouwd. Zowel het auditoraat als de Raad van State waren immers van oordeel dat de beslissing in eerste aanleg door de vernietiging van de beroepsbeslissing niet terug herleefde. Dit tweede vernietigingsarrest wijzigde evenwel niet de houding van de andere partijen: de exploitatie werd gewoon verdergezet. Uit deze houding blijkt dat de verzoekende partijen beter af zouden zijn met een schorsing dan met een vernietiging, wat absurd is. Hiermee wordt, steeds volgens de verzoekende partijen, ook ingegaan tegen het gezag van gewijsde van de arresten van de Raad van State. De verzoekende partijen stellen vast dat de exploitatie werd verder gezet na het schorsingsarrest van 23 oktober 2014 en het vernietigingsarrest van 7 mei 2015, ondanks de zeer uitdrukkelijke bewoordingen in het schorsingsarrest. In dit schorsingsarrest werden met name volgende nadelen aanvaard: verkeersoverlast, geluidshinder en visuele hinder. Ook blijken een aantal omwonenden geïntimideerd te worden met aansprakelijkheidsclaims. De verzoekende partijen ondervinden dan ook het morele nadeel van de voortdurende stress en druk die zij dienen te ondergaan door de procedures die zij dienen te voeren en de ermee gepaard gaande vergaderingen en fondsenwervingen, alsmede het geconfronteerd worden met een onvergunde exploitatie die blijft duren. Het staat derhalve vast dat de vernietigde ministeriële beslissing een aanzienlijk moreel nadeel tot gevolg heeft gehad voor de verzoekende partijen.

Zij begroten hun schade als volgt:

Materiële nadelen:

In hoofdorde wordt een forfaitaire schadevergoeding gevorderd van 200 euro per dag en per verzoekende partij, van 7 mei 2014 tot en met 14 oktober 2015, aangezien de tenuitvoerlegging van de vernietigde beslissing nooit is stopgezet. Voorts verzetten de verzoekende partijen zich niet tegen een plaatsbezoek en vorderen zij ondergeschikt de aanstelling van een deskundige ten einde de nodige vaststellingen te doen met betrekking tot de omvang van de materiële schade.

Tevens wordt de terugbetaling gevorderd van de deurwaarderskosten tot vaststelling van het gebrek aan initiatief om de niet-vergunde activiteiten te laten stopzetten, ten bedrage van 800 euro.

Tot slot wordt een rechtsplegingsvergoeding gevraagd voor het voeren van de procedures die hebben geleid tot het schorsings- en annulatiearrest met als voorwerp de vernietigde beslissing van 7 mei 2014, ten bedrage van het maximale bedrag van 1.680 euro voor de vordering tot schorsing en het annulatieberoep, rekening houdend met de complexiteit en de kennelijk onredelijke aard van de situatie.

Moreel nadeel:

De verzoekende partijen vorderen een forfaitaire schadevergoeding van 200 euro per dag per verzoekende partij.

In ondergeschikte orde vragen de verzoekende partijen de aanstelling van een deskundige “ter begroting van de materiële schade”.

8. De verwerende partij stelt dat de Raad van State enkel vergoeding kan toekennen voor schade die rechtstreeks voortvloeit uit de door hem vastgestelde onwettigheid en niet, parallel met de door hem vastgestelde onwettigheid, nog andere fouten in hoofde van de overheid kan bepalen om een ruimere schade-eis te kunnen beoordelen. Het is daarbij volgens haar aan de schadelijder om te bewijzen dat de schade zich niet of in mindere mate zou hebben voorgedaan indien de betrokken fout niet zou zijn begaan. Zo moeten de

verzoekende partijen bewijzen dat de betrokken beslissing, indien deze formeel was gemotiveerd, voordeliger voor hen zou zijn geweest of dat daartoe een reële kans bestond. De toepassing van artikel 11bis van de RvS-wet veronderstelt een vorm van causaliteit tussen de schade en de vastgestelde onwettigheid, en het is de schadelijder die dat moet aantonen. Indien de overheid de mobiliteitsimpact beter omschreven had, was de vergunning niet noodzakelijk vernietigd geworden, en waren er mogelijk andere voorwaarden opgelegd om de verkeershinder te beperken. Er bestaat geenszins de garantie dat de ontginningsactiviteiten in de zandgroeve geheel zouden zijn stopgezet, zeker gelet op de adviezen die in de loop van de jaren zijn gegeven. De verzoekende partijen gaan er ten onrechte van uit dat de gehele exploitatie onwettig is en beschouwen alle ongemakken die met de exploitatie gepaard gaan als aanrekenbare schade, wat uiteraard niet klopt. De vordering tot schadevergoeding moet volgens de verwerende partij dan ook worden afgewezen omwille van een gebrek aan causaliteit tussen de gevorderde schade en de vastgestelde onwettigheid.

Met betrekking tot de naar voren gebrachte schade-eisen wijst de verwerende partij erop dat de verzoekende partijen, hoewel materiële schade makkelijk te ramen valt, nalaten om dit te doen. Zij maken weliswaar een onderscheid tussen materiële en morele schade, maar lichten op geen enkele wijze toe hoe de onderscheiden bedragen zijn opgebouwd. Uit de toelichting in het verzoekschrift blijkt dat beide vormen van schade worden vermengd. Om de grootte van de schade te bepalen dient een vergelijking te worden gemaakt tussen de situatie met de onwettigheid en de situatie zonder de onwettigheid. De onwettigheid bestaat in de onvoldoende analyse van de mobiliteitsimpact. Volgens de verwerende partij blijkt vergunningverlening aldus toch mogelijk. Zij merkt op dat de Raad van State zich niet in de plaats kan stellen van de vergunningverlenende overheid bij de beoordeling van de legaliteit van de vergunningsaanvragen. Te deze dienden alle buurtbewoners zich sinds 1977 bewust te zijn van het bestaan van het ontginningsgebied. De omwonenden kunnen geen aanspraak maken op het onveranderlijk blijven van de omgeving. Uit de uiteenzetting omtrent de materiële schade blijkt, steeds volgens de verwerende

partij, dat de verzoekende partijen geen vergoeding voor de effectief geleden schade vorderen, maar wel de stopzetting van de werkzaamheden op straffe van een dwangsom.

Zij wijst erop, wat de schade door lawaai, stof, vermindering van privacy en eigendomswaarde betreft, dat niet wordt geconcretiseerd welke partij welke schade lijdt, temeer daar niet elk perceel van de verzoekende partijen aan het ontginningsgebied grenst. Bovendien wordt nergens het verband tussen de schade en de vastgestelde onwettigheid aangetoond. Aangezien de werktijden overdag gesitueerd worden, kunnen werkende mensen geen hinder ondervinden van de exploitatie van de zandgroeve op deze tijdstippen. De opgeworpen grieven hebben vooral betrekking op het ontbreken van een bufferzone, wat als aspect geen causaal verband vertoont met het gewijsde van het vernietigingsarrest. Wat de eigendomswaardevermindering betreft, wijst de verwerende partij erop dat de bestemmingen van het gebied reeds vastliggen sinds de vaststelling van het geldende gewestplan, zonder ooit te zijn gewijzigd.

Met betrekking tot de verkeershinder werpt de verwerende partij in essentie op dat de bestaande mobiliteitstoestand reeds zeer druk is en niet wordt veroorzaakt door de vernietigde vergunning, en dat de gerechtsdeurwaardersvaststellingen dit alleen maar bevestigen. Zij stelt dat bewoners geen exclusief gebruiksrecht kunnen eisen op de wegen die door hun gemeente leiden.

Wat het aspect geluidshinder betreft, wordt volgens de verwerende partij het causaal verband niet aangetoond. De wijziging van het geluidsniveau wordt niet bewezen, noch tonen de verzoekende partijen hun concrete hinder aan. Steeds volgens de verwerende partij laten de verzoekende partijen na te motiveren welke impact een eventuele toename van het geluidsniveau op hen persoonlijk heeft gehad, rekening houdend met de locatie van onder meer hun woonplaats, hun professionele werkzaamheden en hun gezinssituatie.

Met betrekking tot de visuele hinder repliceert de verwerende partij dat de verzoekende partijen niet kunnen eisen dat hun leefomgeving onaangetast blijft, waarbij wordt verwezen naar het arrest van de Raad van State nr. 213.763 van 9 juni 2011. Tevens is er geen causaal verband, aangezien de reliëfwijziging het gevolg is van de stedenbouwkundige vergunning, die niet werd aangevochten, en niet van de vernietigde milieuvergunning.

De verwerende partij besluit dat de verzoekende partijen er niet in slagen hun materiële schade te concretiseren en dat ze zelfs geen enkel materieel verlies lijden. Hun aangevoerde schade is volledig moreel van aard aangezien er geen meetbare schadeposten zijn. Het bewijs dat er een zekere vorm van hinder bestaat toont bovendien volgens haar het vereiste causaal verband niet aan, noch dat er sprake is van vergoedbare schade. De verwerende partij wijst op de evenwichtslaar volgens dewelke een normale burenhinder dient te worden ondergaan. Bij overschrijding hiervan, dient in principe te worden overgegaan tot een herstel in natura. De verzoekende partijen lijken volgens haar de hinder uit nabuurschap te verwarren met eventuele schade die hen wordt berokkend door de onwettigheid van de milieuvergunning van 7 mei 2014. Gelet op de ligging van de percelen van de verzoekende partijen zou er sprake zijn van een grotere tolerantie met betrekking tot de ontginningsactiviteiten. Aangezien de materiële schade niet concreet werd begroot, niet vaststaand en zeker is, ondanks de verschillen tussen de verzoekende partijen, die een differentiatie verantwoorden, dient de geëiste materiële schadevergoeding volgens de verwerende partij te worden afgewezen.

De morele schade is volgens de verwerende partij niet bewezen, en vloeit niet rechtstreeks voort uit de vernietigde milieuvergunning. De morele schade die voortvloeit uit een onwettige vergunning is trouwens volledig hersteld door de vernietiging van de vergunning.

De kosten van de gerechtsdeurwaardersvaststellingen zijn volgens de verwerende partij integraal aan de verzoekende partijen te wijten en dienen door henzelf te worden gedragen. Bovendien betreft het een

niet-tegensprekelijke vaststelling. Aangezien tevens om de aanstelling van een deskundige wordt gevraagd, betreffen deze vaststellingen een volledig overbodige kost.

Ondergeschikt stelt de verwerende partij dat de schadevergoeding pas kan worden toegekend vanaf de vaststelling van de onwettigheid, dit is de datum van het arrest van de Raad van State nr. 231.137 van 7 mei 2015 waarbij tot de vernietiging van de milieuvergunning werd besloten.

Uiterst ondergeschikt stelt zij dat bij een eventuele schadevergoeding de bedragen dienen te worden gematigd. De door de verzoekende partijen gevorderde bedragen noemt zij exorbitant. De verzoekende partijen zijn volgens haar gericht op snel geldgewin, veeleer dan op een vergoeding voor werkelijk geleden schade. Bovendien werd op 15 oktober 2015 een nieuwe milieuvergunning verleend. Door de vredegerechten en de rechtbanken van eerste aanleg wordt in dergelijke gevallen veeleer een symbolisch bedrag toegekend. Bovendien heeft de verwerende partij de geleden schade niet zelf veroorzaakt. Zij stipt ten slotte aan dat het feit dat er nog gebreken zaten in de ministeriële beslissing van 7 mei 2014 niet aantoonde dat de minister “van kwade wil” was. In ondergeschikte orde vraagt zij een matiging van de schadevergoeding “in functie van zowel de datum waarop de onwettigheid werd vastgesteld en de redelijkheid” tot maximaal 10 euro per dag per verzoekende partij.

Wat de aanstelling van een gerechtsdeskundige betreft, gedraagt de verwerende partij zich naar de wijsheid van de Raad.

9. In de memorie van wederantwoord stellen de verzoekende partijen kort samengevat dat de beweringen van de verwerende partij in feite en in rechte onjuist zijn. De verwerende partij herleidt, wat het causaal verband betreft, de vastgestelde onwettigheid ten onrechte tot een louter motiveringsprobleem. Uit het schorsingsarrest van de Raad van State nr. 228.882 van 23 oktober 2014 blijkt dat de aangevraagde vergunning minstens tot 2018 dient te worden geweigerd

wegens de problematische situatie op het vlak van de verkeersveiligheid in de omgeving. De milieuvergunning van 7 mei 2014 is volgens hen niet gesneuveld omwille van een motiveringsprobleem, maar omwille van een structureel onveiligheidsprobleem waarmee de ontsluitingswegen N253 en Langestraat behept zijn.

Wat betreft de omvang van de schadevergoeding gedragen de verzoekende partijen zich naar de wijsheid van de Raad.

10. In haar laatste memorie voegt de verwerende partij toe dat het niet volstaat te stellen dat de exploitatie “ex tunc zonder geldige milieuvergunning heeft plaatsgehad” en dat het om een derde nietigverklaring van dezelfde milieuvergunning gaat, maar dat ook de onwettigheid moet worden gedefiniëerd, hetgeen van groot belang is voor de derde voorwaarde, inzake het causaal verband. Voorgaande nietigverklaringen kunnen volgens haar niet als bijkomende fout in aanmerking worden genomen. Voorts is het volgens haar niet aan het auditoraat of aan de Raad om de schade per verzoekende partij te concretiseren, maar hadden de verzoekende partijen dit zelf moeten doen.

Beoordeling

11. De opwerping van de verwerende partij als zouden de verzoekende partijen in essentie een dwangsom vorderen en geen schadevergoeding tot herstel, kan niet worden bijgetreden. De dwangsom is een geldsom die als bijkomende veroordeling aan de schuldenaar van een rechterlijke uitspraak wordt opgelegd, teneinde op de schuldenaar druk uit te oefenen opdat hij de tegen hem uitgesproken hoofdveroordeling zou nakomen. Het essentiële kenmerk van een dwangsom bestaat erin dat zij toekomstgericht is. De feiten waarop de verzoekende partijen hun vordering baseren, situeren zich volledig in het verleden, met name de periode startend bij de vergunningverlening die op foutieve wijze gebeurde en eindigend bij de nieuwe beslissing houdende de verlening van een vierde milieuvergunning in hetzelfde beroep, die op haar beurt

opnieuw wordt aangevochten. De gevorderde bedragen kunnen aldus niet worden beschouwd als een vorm van dwangsom.

12. Een nietigverklaring door de Raad van State heeft terugwerkende kracht, zodat de verzoekende partijen terecht schadevergoeding vorderen vanaf de onwettig bevonden beslissing van 7 mei 2014.

13. Het causaal verband tussen de aangevoerde schade en de vastgestelde onwettigheid, bestaat erin dat de exploitant zijn activiteiten, die milieuvergunningsplichtig zijn, heeft uitgevoerd zonder geldige milieuvergunning, gelet op de vernietiging van de milieuvergunning van 7 mei 2014, waardoor deze geacht wordt nooit te hebben bestaan. Dit was bovendien de derde maal dat deze milieuvergunning werd vernietigd, waarbij telkenmale de ruimtelijke draagkracht en de mobiliteit en verkeersveiligheid de doorslaggevende elementen waren om tot de onwettigheid van de beslissingen te besluiten.

14. Dat deel van de schade dat de verzoekende partijen toeschrijven aan de omstandigheid dat de verwerende partij naliet de bestuurlijke maatregelen te nemen om de onwettige exploitatie stop te zetten kan te dezen niet in aanmerking worden genomen. Die onwettigheid vloeit immers niet voort uit het schorsingsarrest nr. 228.882 van 23 oktober 2014, noch uit het daaropvolgende annulatiearrest nr. 231.137 van 7 mei 2015. Het maakt het voorwerp uit van een ander beroep (nr. 217.477/VII-39.531) waarin heden arrest nr. 236.696 werd uitgesproken.

15. Met betrekking tot de aangevoerde waardeverminderingen van de eigendommen van de omwonenden, dient te worden vastgesteld dat sedert 1977, meer bepaald bij de vaststelling van het geldende gewestplan, het gebied waarin de ontginningsactiviteiten plaatsvinden, steeds aangeduid werd als ontginningsgebied. De loutere vaststelling dat dit gebied ontgonnen wordt, kan aldus niet van invloed worden geacht op de waardebepaling van de onroerende goederen van de verzoekende partijen, zelfs niet indien deze ontginning op onvergunde wijze geschied. Er kan worden van uitgegaan dat ten laatste bij de

vaststelling van het vermelde gewestplan de bestemming van het gebied verrekend werd in de waarde van de aanpalende onroerende goederen.

16. De overige aangevoerde schade/nadelen zijn in essentie van morele aard. Hierbij kunnen, voor de omwonenden, de volgende aspecten als aangetoond worden beschouwd: stofhinder, rechtstreekse aantasting van het woon- en leefklimaat door de ontginning, waarbij dit in mindere mate het geval is voor vierde verzoeker, die niet op een aanpalend perceel woont, en de verkeers- en geluidshinder die hiermee gepaard gaat, waarbij tweede en derde verzoeker geacht mogen worden hiervan meer hinder te ondervinden. De morele schade, zoals aangevoerd in het verzoekschrift, kan eveneens worden aanvaard voor alle verzoekende partijen.

VI. Begroting van de schade

17. De door de verzoekende partijen gevorderde schadevergoedingen betreffen alle, buiten de gerechtsdeurwaarderskosten en de rechtsplegingsvergoeding, niet berekenbare nadelen of schade. Er zal bijgevolg dienen te worden overgegaan tot een begroting ex aequo et bono.

Rekening houdend met voormelde bespreking dient te worden geconcludeerd dat geen materiële schade werd aangetoond door de verzoekende partijen.

Met betrekking tot de aangetoonde morele schade dient te worden vastgesteld dat het voortbestaan en het realiseren van het statutair doel van de eerste verzoekende partij op fundamentele wijze in het gedrang wordt gebracht. Van de andere aangevoerde schade en nadelen ondervindt zij als rechtspersoon geen hinder. De eerste verzoekende partij zet niet cijfermatig uiteen welke concrete schade zij, als milieuvereniging, zou hebben geleden als gevolg van “het ondergraven” van de realisatie van haar statutair doel. Zelfs indien kan worden aangenomen dat een milieuvereniging in geval van bewezen schade, ten laste van

de aansprakelijke, meer kan verkrijgen dan een symbolische vergoeding van één euro, geldt voor haar ook de op iedere benadeelde eiser rustende verplichting om de werkelijke schade te bewijzen. Bij gebreke daarvan moet, in het huidige geval, die schade worden begroot op globaal één euro ten symbolische titel, te meer daar de nietigverklaring aan de eerste verzoekende partij de nodige morele voldoening heeft verschaft.

Bij de toekenning van de schadevergoeding tot herstel houdt de Raad van State rekening met alle omstandigheden van openbaar of privaat belang (artikel 11bis, eerste lid, RvS-wet). De verzoekende partijen kunnen gebeurlijk ten laste van de uitbater vergoeding verkrijgen van de door hen geleden schade wegens overmatige hinder uit nabuurschap of wegens de fout of nalatigheid van de uitbater. Geen enkele wettelijke bepaling ontslaat immers de exploitant, zelfs als hij over een vergunning beschikt, van de verplichting om geen nadeel toe te brengen, met name om aan een ander geen stoornis toe te brengen die de mate van de gewone ongemakken van nabuurschap overschrijdt. Dit gegeven moet bij de begroting van de schade worden betrokken.

Aan tweede verzoeker, die in de Langestraat woont en daar kantoor heeft, kan een schadevergoeding ex aequo et bono van 10 euro per dag worden toegekend.

Derde verzoeker, die eveneens in de Langestraat woont, kan aanspraak maken op een schadevergoeding ex aequo et bono van 10 euro per dag.

Met betrekking tot vierde verzoeker, die in de Dorpsstraat (N253) woont en niet aan de gronden van de ontginningssite paalt, kan op basis van bovenstaande bespreking een schadevergoeding ex aequo et bono van 7,5 euro per dag worden toegekend.

Aan vijfde verzoeker, die in de Loonbeekstraat (N253) woont, palend aan de gronden van de zandgroeve, kan op basis van bovenstaande

bespreking een schadevergoeding ex aequo et bono van 10 euro per dag worden toegekend.

Aangezien de schade zich niet onmiddellijk, maar uitgestrekt in de tijd heeft gerealiseerd, moeten de interesten worden toegekend vanaf een gemiddelde datum.

De periode tussen de derde vergunningverlening (7 mei 2014) en de vierde vergunningverlening (15 oktober 2015) omvat 524 kalenderdagen. Dit geeft aanleiding tot volgende bedragen:

- Eerste verzoekende partij: één euro ten symbolische titel;
- Tweede verzoeker: 5.240 euro;
- Derde verzoeker: 5.240 euro;
- Vierde verzoeker: 3.930 euro;
- Vijfde verzoeker: 5.240 euro.

Deze bedragen moeten worden vermeerderd met de vergoedende interesten aan de wettelijke rentevoet vanaf 7 mei 2014 en de gerechtelijke interesten vanaf de gemiddelde datum van 25 januari 2015 tot op de dag van de algehele betaling.

Tevens wordt door de verzoekende partijen de terugbetaling van de gemaakte kosten voor de deurwaardersvaststellingen op 12 en 21 november 2014 gevorderd. De kosten gemaakt voor de noodzakelijke vaststellingen door een gerechtsdeurwaarder moeten worden geacht deel uit te maken van de geleden en vergoedbare schade. De gevraagde terugbetaling van de gerechtsdeurwaarderskosten ter waarde van 800 euro kan worden toegekend.

Het in ondergeschikte orde gevorderde deskundigenonderzoek lijkt te dezen geen bijkomende nuttige gegevens te kunnen opleveren inzake de feiten die ten grondslag liggen aan de huidige vordering.

VII. Rechtsplegingsvergoeding

De verzoekende partijen vragen daarnaast nog de toekenning van de rechtsplegingsvergoeding, met toepassing van artikel 30/1, § 1, RvS-wet, voor een bedrag van 1.680 euro, wegens de complexiteit van de zaak en de kennelijke onredelijkheid van de situatie. De eis tot betaling van de rechtsplegingsvergoeding kan ten belope van 700 euro worden ingewilligd in de mate ze betrekking heeft op het huidige verzoekschrift. Toch kan de Raad van State niet omheen de vaststelling dat via het huidige verzoek tot schadevergoeding een rechtsplegingsvergoeding wordt gevraagd voor de procedure die heeft geleid tot de schorsing en nietigverklaring van de milieuvergunning van 7 mei 2014. In de mate dat voor deze laatste procedures thans een rechtsplegingsvergoeding wordt gevraagd, dient dit als laattijdig te worden afgewezen.

BESLISSING

**1. De Raad van State veroordeelt het Vlaamse Gewest tot betaling van :
een schadevergoeding tot herstel aan de VZW Milieusteunpunt Huldenberg,
Toon Denayer, Peter Singulé, Bart Van Wieringen en Yves Fierens ten
bedrage van:**

- Eerste verzoekende partij: één euro ten symbolische titel;**
- Tweede verzoeker: 5.240 euro;**
- Derde verzoeker: 5.240 euro;**
- Vierde verzoeker: 3.930 euro;**
- Vijfde verzoeker: 5.240 euro;.**

**te vermeerderen met de vergoedende interesten aan de wettelijke rentevoet
sedert 25 januari 2015,**

**en tot betaling van de kosten voor een gerechtsdeurwaarder, ten belope van
800 euro, te vermeerderen met de vergoedende interesten aan de wettelijke
rentevoet sedert 12 november 2014,**

**bedragen te verhogen met de gerechtelijke interesten tot op de dag van de
algehele betaling.**

2. De verwerende partij wordt verwezen in de kosten van het geding, begroot op 1.000 euro en een rechtsplegingsvergoeding van 700 euro, verschuldigd aan de verzoekende partijen.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van acht december tweeduizend zestien, door de Raad van State, VIIe kamer, samengesteld uit:

Eric Brewaeys,	kamervoorzitter,
Carlo Adams,	staatsraad,
Pierre Lefranc,	staatsraad,
bijgestaan door	
Bart Tettelin,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Bart Tettelin

Eric Brewaeys